

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 5. Aliæ obiectiones soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

die præcessisse quam hodie præcessisse possunt. Ex quo inferunt durationem esse, correspondentiam partibus motus, & maiorem vel minorem durationem, esse correspondentiam pluribus vel paucioribus motus partibus: durationem verò hodiernam vel crastinam, esse correspondentiam partibus motus, quam tot partes motus præcedere potuerunt. Acuta satis, & ingeniosa solutio, nihilominus plus coloris, quam succi habere puto, ne me colore decipiat, illam premo, ut videam quid succi contineat. Iuxta opinionem, quæ negat motum potuisse ab æterno procedere, nulla multitudo finita partium motus poterit assignari potens præcedere diem crastinum, quæ non poterit diem hodiernum præcedere, quia motus syncategorematicè infinitus potuit diem hodiernum præcedere, ita ut nullus deur adeò extensus, ut non poterit extensior alius præcedere diem hodiernum: ergo secundum hanc sententiam non plures partes motus potuerunt præcedere durationem crastinam, quam hodiernam: ergo secundum hanc sententiam non potest distingui duratio crastina ab hodierna ex eo, quod plures motus potuerint crastinam, quam hodiernam præcedere: non bene ergo per ordinem ad plures paucioresve partes motus, quæ potuerunt præcedere durationem hodiernam, & crastinam distinguuntur hi recentiores, qui negant non posse dari motum ab æterno, & affirmant nullam esse multitudinem finitam partium motus adeò magnam, quæ maior alia non potuerit diem hodiernum præcedere, quod nullus negat. Respondet forsan eiusdem motus ab eodem instanti incipientis plures partes præcedere durationem crastinam, quam hodiernam, & per ordinem ad has durationes distinguuntur. Solutio facilis nec minus obvia menti, quam impugnationi perua. Incipere ab hoc instanti vel diuerso, est habere hanc durationem, vel aliam diuersam. Inquiri modo quid sit incipere ab hoc instanti, vel diuerso, quod est inquirere, quid sit duratio, quod non poteris explicare prædicto modo, si enim recurras ad partes præcedentes ante hoc instans vel illud, redit iterum argumentum suprafactum: quod si de tempore dicis habere hanc durationem esse incipere ab hoc instanti, vel illo, nullo habito respectu ad partes præcedentes, idem dicito de mea duratione, & dicito me habere durationem crastinam esse habere correspondentiam tot partibus motus incipientem ab hoc instanti: quod si in hac re difficultatem non exhaurit, neque in illa.

22. Secundò iuxta omnium opinionem solutionem impugno. Potuisse præcedere plures partes motus ante durationem hodiernam, quam ante crastinam, nihil aliud est quam illam maiorem multitudinem partium esse ante durationem crastinam, ita ut partes illæ existant, neque existant, neque extiterint duratio crastina, sed immediate post illas sit exitura, neque alio modo potest explicari quid sit rem hanc præcedere: ergo necessum non est recurrere ad partes præcedentes durationem hodiernam, & crastinam, ut has durationes distinguas, sed poteris asserere durationem hodiernam distingui à crastina, quia hodierna præcedit crastinam, & quia partes motus, quibus duratio hodierna correspondere potest, debent præcedere alias, quibus duratio crastina correspondeat, melius enim explicari poterunt durationes distinctæ per præcedentiam inter ipsas, & inter partes motus ad quas dicunt ordinem quam per præcedentiam aliarum partium motus, quæ præcesserint vel non præcesserint, præcedentia enim respectu omnium est æquæ facilis, vel difficilis explicatu, & proprius distinguuntur durationes per id, quod in se includunt, quam per aliud tertium ab ipsis distinctum: debebat ergo dici durationem hodiernam distingui à crastina, quia hodierna crastinam præcedit, & sic ex ipsis durationibus illarum distinctionem assignares. Si inquiras quid sit duratione hodiernam præcedere durationem crastinam, inquiram, quid sit illam minorem, aut maiorem multitudinem partium motus præcedere durationem crastinam, vel hodiernam? & responsionem quam dederis, tibi reddam, qua aperte cognosces per hunc ordinem ad partes motus præcedentes rem non explicari, sed tantum primo aspectu eludi, & in re terminorum multitudine magis confundi.

23. Rem magis declaro: Dies hodiernus potest habere ante se pauciores partes motus, quam dies crastinus, & dies crastinus

Franc. de Owiedo, Philosoph. Tom. I.

stinus plures quam hodiernus: excessus ille quem habet dies crastinus plurium partium motus illum præcedentium, habet dies hodiernus plurium partium motus ipsam subsequendum, quia si ante diem crastinam potuerunt præcedere plures partes motus, quam ante hodiernum, post diem hodiernum poterunt plures subsequi, quam post crastinum: inquiri ergo, quomodo hi excessus distinguantur. Dices, quia dies hodiernus habet excessum à parte post, & dies crastinus habet excessum à parte antea, dies hodiernus excessum subsequendum post illum, & dies crastinus præcedentem ante illum, quod non poteris amplius explicare: ergo eodem modo poteris dicere durationem hodiernam, & crastinam distingui ex eo quod hodierna crastinam præcedat, & illa subsequatur, hodierna sit ante crastinam, crastina post hodiernam, & quia dum existit duratio A, quæ est hodierna, non est verum dicere, existit, aut extitit duratio B, quæ est crastina, sed tantum dici poterit: existit duratio B: ergo recurrendum non est ad alias distantes partes motus, quæ præcesserunt, in quibus, si alicui minor appareat difficultas, ex eo est, quia rem distantem non ita facile videre potest, quam si propè inspicere multitudinem terminorum maiorem esse agnosceret.

Ad obiectionem respondeo ex doctrina tradita in hoc S. & in fine præcedentis, durare esse correspondere partibus motus actu, vel potentia successivè fluentibus, quæcumque sint partes illæ, plus, minusve durare, esse correspondere pluribus paucioribusve partibus motus actu vel potentia fluentibus. Unde durare per unum annum est actu, vel potentia correspondere mille partibus motus, non pluribus neque paucioribus, ex quo capite præcisè non differunt duratio, quam habui anno præterito à duratione, quam habeo hoc anno, differunt tamen hæ durationes inter se, per ordinem, quem habent prioris, & posterioris, ex vi cuius hæc est posterior, & illa prior, & partes motus, quibus actu, vel potentia correspondeo hoc anno, debent esse posteriores partibus motus, quibus anno præterito correspondebam, vel correspondere potero. Ad maiorem rei explicationem noto durationem hodiernam, & crastinam respectu eiusdem subiecti tantum extrinsecè differre per ordinem prioris, & posterioris vnius ad aliam, quia hæc est prior & illa posterior, id enim dicitur crastinum respectu diei hodierni, quod nondum fuit, sed erit immediate post diem hodiernum, & dies ille, qui immediate ante hunc præcessit dies hesternus dicitur. Ex his solutio facilis est ad prædictam obiectionem, cui respondeo, meam durationem hodiernam differre à mea duratione crastina per ordinem prioris, & posterioris ipsarum, & partium motus, quibus actu vel potentia heri, & hodie correspondeo per quas duratio hodierna, & hesternæ constituuntur.

Ex his facile est durationes distinguere: duratio enim hodierna, & hesternæ, quas ego habui, distinguuntur ratione prædicti ordinis prioris, & posterioris, ut sæpe dixi duratio mea hodierna distinguitur à duratione etiam hodierna Petri non per ordinem prioris & posterioris: sed ratione subiecti, seu rei durantis, quæ simul cum illo extrinsecè connotato durationem constituit, duratio mea hodierna distinguitur à duratione hesternæ Petri extrinsecè per diuersum ordinem prioris, & posterioris, & intrinsecè ratione subiecti distincti.

S. V.

Alia obiectiones solvuntur.

Obiicis primò. Potest existere mea entitas & existere tempus reale, & tamen non coexistere mea entitas, & motus, sed habere diuersas durationes, ita ut ego existam hodie, & tempus cras ergo coexistentia mea entitatis & temporis aliquid dicit distinctum ab existentia utriusque, ex vi cuius constituitur existentiarum simultas. Multos sefellit hoc argumentum præcipue Arriagam n. 12. ubi illud conficit contra spatium imaginarium in hunc modum; potest spatium imaginarium existere hodie, & ego existere cras, non coexistendo spatio imaginario: ergo coexistere spatio imaginario aliquid addit supra meam existentiam spatij. Si termini huius argumenti explicentur, evanescet omnino. Respondeo me non posse existere

Et 3

& existere hoc spatium, seu hoc tempus, quin coexistamus ego & spatium, seu tempus, quia coexistentia nihil aliud est quam duplex extremorum existentia. Ad probationem antecedentis respondeo existere, modò tempus, & me existere cras, non esse tempus existere, & me existere, sed tempus existere, & me exiturum esse, existere enim cras non est simpliciter existere donec veniat dies crastinus, & ante illum tantum est exiturum esse, cum verò cras adveniat, & verè existat quod nunc tantum est exiturum, iam tempus, quod nunc existit, non poterit dici existens, seu existere, sed tantum existisse, id enim tantum simpliciter est existens, quod actu existit, reliqua verò, quæ existant, vel existerint, non dicuntur simpliciter, & sine addito existere, quia existisse, aut exiturum esse non est simpliciter existere. Ex quo inferitur hanc esse legitimam consequentiam: tempus existit, homo existit: ergo coexistit tempus, & homo.

27 Obiicies secundò ex eodem Arriaga: Quælibet entitas est indifferens ad durandum, vel non durandum: ergo duratio distinguitur ab illa. Retorqueo argumentum: Quælibet entitas creata est indifferens ad existendum, vel non existendum: ergo existentia distinguitur ab entitate creata. Non admittet Arriaga hanc consequentiam, & ita non illa nos premere poterit. Respondeo quamlibet entitatem posse durare, & non durare sicut potest existere, & non existere, non tamen esse indifferentem physicè, ad durandum, vel non durandum, sicuti non est indifferens ad existendum, & non existendum, non enim datur subiectum commune utrique extremo, res enim, quæ non durat vel non est in tempore, absolute non est. Secundò, entitas in instanti, in quo est, non est indifferens ad durandum, quia iam supponitur in illo instanti in instanti in quo non est, non potest habere indifferentiam, quia quando non est, nullius indifferentia potest esse subiectum: ergo nunquam potest hanc indifferentiam habere. Poterit tamen dici in hoc instanti entitas aliquo modo indifferens ad existendum vel non existendum in instanti sequenti, seu ad durandum, vel non durandum in illo quod est idè, ex quo tantum inferatur duratione distingui saltè extrinsecè à re durante, quod nos concedimus, non verò deducitur distingui intrinsecè.

28 Obiicies terciò ex eodem: Potuit Deus decernere creare Adamum in hoc tempore, vel in illo tempore: ergo quando decrevit creare Adamum in hoc tempore, aliquid aliud decrevit præter Adam entitatem. Respondeo Deum decernentem creare Adamum in hoc tempore decrevisse aliquid præter entitatem Adam non illi intrinsecum, sed tantum extrinsecum, videlicet creare illum coexistentem huic tempori, seu partibus motus successivè fluentibus cum hoc ordine prioris, & posterioris, seu creare illum aptum coexistere partibus motus hunc ordinem prioris, & posterioris retinentibus.

29 Obiicies quartò, Ad præsentiam in hoc spatio loci requiritur modus superadditus rei præsentis loci spatio: ergo ad præsentiam in spatio temporis requiritur modus superadditus rei præsentis temporis spatio. Respondeo negando consequentiam, quia posito hoc loco, seu hoc spatio, & posita hac entitate, potest hæc entitas non esse in hoc loco, modò enim existo ego & existit locus Romanus, & ego non existo in loco Romano, posito tamen hoc tempore, & hac entitate, non potest hæc entitas non esse in hoc tempore, & ita non indiget alià entitate superaddita, vt ponatur in tempore, & illa indiget vt ponatur in loco.

30 Vltimò posses obiicere, Quod homo coexistere partibus motus habentibus talem ordinem prioris & posterioris, casu quo partes darentur, si de facto non dantur tales partes motus, nunc de facto nihil est: ergo non potest per ordinem ad hoc desumi actualis duratio, quia denominatio actualis non potest desumi à forma, quæ actu non est. Respondeo plures denominationes actuales in omnium opinione desumi à formis, quæ actu non sunt, sed fuerunt, erunt, vel essent tali postea conditione: sic ego dico prior Antichristo desumptà denominatione à duratione Antichristi, qui non est, sed erit, & posterior Adamo desumptà denominatione à duratione Adam, quæ non est, sed fuit, & propositio de obiecto conditionato dicitur vera vel falsa ab euentu, qui non est, sed esset, quia denominationes, quæ non important aliquid physicum, sed aliquid morale, desumi possunt ab illo, quod physicè non est, sed tantum moraliter, potest autem dici moraliter esse, quod

physicè fuit, erit, aut esset. Sic contingit in denominatione durationis diuisibilis, v.g. vnus diei, quæ est totum quoddam morale, entitas enim physicè tantum durat in vnico instanti, in reliquis autem, quæ dies importat, aut duravit, aut durabit.

In tabis etiam si durasse, aut duraturum esse sit aliquid morale, tamen actu non durare est aliquid physicum: ergo debet dari aliqua forma physica, ex vi cuius entitas constituitur actu durans. Respondeo entitatem in hoc instanti durare dicere entitatem rei durantis secundum se, & hanc esse quid physicum, hanc autem entitatem durare in hoc instanti secundum id, quod dicit durare in hoc instanti distinctum ab hoc, quod est durare in alio instanti, non esse quid physicum in entitate, sed quid morale, videlicet huic entitati accidere coexistentiam cum parte motus habente hunc ordinem prioris, & posterioris, & non alium, quod est nimis extrinsecum entitati, & nulli physica vnione illi connexum, sed tantum purè coexistentia, quæ facit vnum coexistens totum non physicum, sed morale.

PUNCTVM II.

Nonnulla expediuntur de duratione.

Duratio diuiditur in creatam, & increatam. Duratio increata definitur à Boëtio: *interminabilis vite tota simul, & perfecta possessio*. Hæc tantum Deo conuenit, & æternitas dicitur: differt à duratione successiva, quia hæc non est tota simul, differt ab hac, & quibuscumque aliis durationibus, quia æternitas, seu increata duratio est interminabilis, reliquæ verò durationes terminum habent, quia in tempore cœperunt, imò etiam ab æterno incepissent, & in æternum permanerent ab illis summe differret æternitas Dei, quæ ita fuit ab æterno vt non potuerit non esse, neque possit non in æternum permanere, semperque independentem ab omni alio subsistit, reliquæ verò durationes defectibiles sunt, & dependentes, & ita si contigisset aliquam ab æterno fuisse, & in æternum non defecturam esse, hanc perpetuam durationem haberet dependenter à voluntate Dei, qui antecedenter posset illam non produxisse, sicuti de facto modò illam non producit. Hac ratione sola Dei duratio, seu æternitas perfecta possessio dicitur, quia nunquam potest deperdi. De natura æternitatis latissime Pater Soar. tom. 2. Metaph. disput. 50.

Duratio creata alia est temporaria, alia perpetua. Duratio perpetua dicitur duratio Angeli, & animæ rationalis quæ licet habuerit principium in tempore finem non est habitura: hæc perpetua duratio dicitur æuum. Duratio temporaria est illa quæ tempore incipit, & tempore definit, diuiditur in permanentem, & successiuam: Duratio successiva est illa, cuius partes inter se non coexistunt, sed perpetuè fluunt corrupta hac parte in eadem mensura, in qua illa producit, & sic de omnibus. Duratio permanentis est illa cuius partes sibi coexistunt: hæc in animalibus præcipuè in rationali ætas dicitur, in reliquis verò entitatibus absque villo addito duratio appellatur.

Inquiri posset an possit entitas creata ab omni duratione absolui: quæ difficultas in mea sententia locum non inuenit, quia cum non distinguat durationem à re durante, ita implicat entitatem à duratione separari, sicut implicat à se ipsa secerni. Dices: saltem dicere adhuc in mea sententia extrinsecum aliquid, quod posset à re durante separari, & quod deficiente non esset duratio. Respondeo adhuc extrinsecum hanc connotationem non posse à re durante separari, quia non importat existentiam absolutam alicuius entitatis, sed tantum, quod si existerent partes motus sub tali ordine prioris, & posterioris entitati coexistere, quod supposita existentia rei non potest separari ab illa, eo enim ipso, quod Deus entitatem producat verum erit dicere fore vt aliquæ partes motus cum aliquo ordine prioris, & posterioris tali entitati coexistere, si motus aliquis omni tempore, seu ab æterno fluxisset. In sententia, quæ durationes superadditas rebus attribuit, concedere nemo, posse Deum conferre entitatem absq. omni duratione superaddita: ego verò inreò contra hanc sententiã inferre rem ita posse contingere, quia actio terminata